

25

DISPUTATIO PHYSICA M A G I A,

Quam

Divinâ adspirante Gratia

In Florentissimâ VVittebergensi Academia,

P R A E S I D E

V I R O

Plurimum Reverendo, Praclarissimo Excellentissimoq;

Dn. CONSTANTINO Ziegler

SS. Theol. D. Physices Professore Publico longè
dignissimo, atqve Amplissimæ Facultatis Philo-
philicæ h.t. DECANO Spectatissimo,

Dn. Patrono, Præceptore ac Promotore
maximoperè devenerando,

*placide συμφιλοσοφίαν disquisitioni publicè
subjicit*

GEORGIUS FRIDERICUS MAGNUS,

Posonio-Hungarus.

Ad diem XII. Aprilis Horis Matutinis
In Auditorio Majori.

WITTEBERGÆ,

Excudebat JOH. RÖHNERUS, Acad. Typogr. 1665.

Magica.

68, 28

S.roy H. 73.
Præsent. L. XII.

V I R I S

Generosâ Nobilitate, Amplitudine, Perquam Reverendâ Dignitate, Autoritate, Præclaro Eruditionis Splendore Eminentissimis.

Dn. ANDREÆ SZEGNERO,

Liberæ Regiæq; Civitatis Posoniens. Consuli Gravissimo, Patri Patriæ meritissimo, Reip. Literaria Ephoro supremo, &c.

Dn. Mæcenati & Patrono omni Pietatis cultu devenerando.

Dn. DAVIDI TITIO,

Dn. M. ANTONIO REISERO,

Dn. M. VALENTINO SUTORIO

Ecclesiæ Patriæ Orthodoxæ Pastoribus Vigilantissimis,
Scholarum Curatoribus dignissimis &c. Dominis Evergetis
& Fautoribus nunquam intermorituro obsequio
suspiciendis.

Dn. M. ELIÆ THOMÆ,

P.L. & Not.Cæs. Gymnasii ibidem Evangelici Rectori Fidelissimo &c. Dn. Fautori gratâ animi submissione
prosequendo.

Physiologicam hanc Exercitationem cum voto omnigenæ prospexitatis
humillimè D. D. D.

GEORGIUS FRIDERICUS MAGNUS,
Pos. Hung.

Introductio.

Cum Magiâ naturalis è qualitatibus tâm manifestis, qvâm occultis, altius atqve accuratiùs investigatis & suo modo, loco ac tempore applicatis, oritur, jure merito illa doctrinæ de Qualitatibus à Physico subjicitur. Hujus enim est considerare Magiam naturalem. Et cum opposita juxta se posita magis elucent, Dæmoniaca subjicienda venit. Ejusdem enim Physici est judicare, an per verba usitata aut inusitata, significantia aut non significantia, Luna cœlo deduci aut corpora hominum mutari possint? Physici est judicare, an per indusium usu tritum inversum homines Meteora efficere possint? Physici est judicare, an fulgura ac tonitrua fieri possint per certas ceremonias? Et qvæ sunt sexcenta alia, non nisi à Physico censenda. Qvâ de tamen Magiâ hic agit non directè, ceu in parte generali Physices agit de causis juxta atqve Affectionibus corporis naturalis; Sed indirectè. Hanc igitur de Magiâ doctrinam dum hac disputatione tradere intendimus, Sit bono cum DEO.

SECTIO PRIMA,

Hujusq;

Caput Primum.

Explicans

Definitionem Magiæ,

qvæ ita habet

Magia est habitus rerum abditarum scientiâ, operumq; ve admirandorum arte, constans.

§.i. Augustissimum nomen Magiæ regiis ac planè divinis gaudet natalitiis. Magus enim, teste Beccmanno p. 693. Originum, nihil aliud est, qvâm sapiens vel Mysteriorum gnarus

& sollicitus. Et sapientes suos ita vocabant Persæ Magos, quos
Ægyptii appellabant Sacerdotes, Indi Gymnosophistas, Græci
Sophos & Philosophos, Galli Druidas. Ut ergò tunc Magi au-
toritate & dignitate eminebant; Ita Magi nihil dignius ex-
cellentiusque putabatur. Hinc nec regiâ Majestate potiri po-
terant, qui non Magorum sapientiam perceperant antè. Quò
spectant verba Platonis in Alcibiade 1. ut ea recenset Apulejus
Apol. i. p. 276. Tradebatur, inquit, Regis Persarum Filius pri-
mogenitus selectis quatuor Viris instituendus, quorum primus
σωφότατός; alter δικαιότατός; Tertius σωφρόνεστός, qvar-
tus ἀνδρεστάτος salutabatur. Adhæc præ reliquis Magi re-
gio diademate censebantur digni, imò Regibus ipsis impera-
bant, ut notat D. Hieronymus in c. II. Dan. quibus absentibus
regni quoque curam suscipiebant, docente Chrysostomo oratio-
ne de fide. At verò subsequentibus temporibus honestissimo
Magiæ nomini magna inusta est infamia, culpâ non propriâ,
sed alienâ. Qvod fatum etiam nominibus Tyranni & Sophi-
stæ, aliis contigisse, scimus omnes. A philosophis enim &
Philotheis ad eos devenit, qui Diabolicis artibus se tradide-
runt, qui fœdera cum Diabolis inierunt, atque sic Sataniæ ope-
rà idem sapientiæ & dignitatis fastigium adscendere labora-
runt, periti juxta atque imperiti, quorum isti, cum alias nulli
essent, splendorem ac timorem isthac sibi comparare volue-
runt arte; Hi vanæ gloriolæ ergò, nefando occultarum qua-
litatum prætextu vel miranda produxerunt vel ignota prædi-
xerunt. Nos ab abusu suo nomen illud seqvestrantes ac depu-
rantes, suoque nitidi pristino restituentes, per Magiam intel-
ligimus hic totius universi non superficialem ac tralatitiam,
sed verè exactam & accuratam cognitionem, viriumque arca-
narum in cœlo, stellis, inanimatis atque animatis delitecen-
tium, ac deliciarum & divitarum naturæ sollicitiorem inda-
gationem, ex quâ tūm eventus admirandi prædicti; tūm effe-
ctus admirandi produci possunt. Quo sensu Plinius scribit, ple-
num miraculi fuisse, qvod Magia & Medicina in Græciâ pa-
riter effloruerint eadem ætate, illam Democrito, hanc Hippo-
crate illustrantibus. Democritus verò ab Hippocrate in Epi-
stola

Abolâ ad ipsum scripta vocatur *ἀριστος φύσεως καὶ τῆς κόσμου*
ἴρημα τῆς, præstantissimus naturæ & mundi interpres. Sic Phi-
lippus Judæus Persarum Magos describit, οἱ τὰς φύσεως ἔργα διερευ-
νάμενοι τοὺς ὅπιγνωστα ληθεῖαν καθ' ἡσυχίαν τῆς θείας αρετῶν
τρέαντεργεν ἐμφασεσιν ἵεροφαντίτατι καὶ ἱεροφαντών, qui
naturæ opera scrutati veritatis cognoscendæ studio per otium
divinas virtutes clarioribus & expresioribus rationibus do-
centur & docent. Et Porta l.l. M. N. c.2. Si quid nobilius aut
miraculo proximius in naturalibus scientiis aut fingi aut ex-
egitari potest, id reconditoris literaturæ viri scientissimi
Magiam dixerunt.

§.2. Constat autem definitio Magiæ Genere & Differentiâ.
Genus est Habitus. Magis enim accommodum & adæquatum
vix haberi potest. Intelligimus autem hic habitum non sim-
plicem, sed compositum, qvalis sapientia est, qvalis Philoso-
phia, theoriâ & praxi constans. Non enim existimandum,
theoriam & praxin ita opposita esse, ut non possint in unum
habitum coalescere. Diversa sunt, non opposita. Potest unum
idemq; ingenium Theoreticum & Practicum esse. Opposita
non possunt in eodem esse subiecto, cum pugnantis sint natu-
ræ. Applicare huc possumus, qvod B.D. Martini in *Exeat. Me-*
taeph. p. 8. de Philosophiæ definitione scribit, Multi, inquieti,
Philosophiam scientiam finiunt, multi disciplinam, multi do-
ctrinam esse contendunt: per doctrinam, actionem à docente
proficiscentem; per disciplinam, actionem in discente acce-
ptam: per scientiam vel certam firmamq; rerum divinarum
humanarumq; vel etiam qvalemcunq; intelligentes cogni-
tionem: *ἀκείθως* tamen loquendo, uti decet in definitioni-
bus, nullam istorum verum genus Philosophiæ exprimit. Non
enim Philosophia tantum scientia est, nec etiam qvalicunq;
omnium rerum cognitione contenta, neq; tandem pro es-
sentiali cognoscit, qvod vel doceatur vel discatur. His itaq;
ut *ἀλογοῖς* rejectis, *οἰκεῖον* & proprium genus dicimus esse
habitu. Tandem p. 10. Rectè putamus differentiam specifi-
cam constitutam esse, nempe qvod Philosophia sit velut com-
positum quid ex sapientiâ & prudentiâ. Unde patescit, non

inconcius à nobis genus constitutum habitum, falli verò & fallere cùm Paracelsum, qvi artem; tūm Joh. Bapt. Portam, qvi scientiam genus Magiæ statuunt, cum prius Theoreticam, posterius practicam Magiam excludat.

§.3. *Differentia desumitur ab objecto & partibus integrantibus analogis.* Objectum, (proprium enim & specificum esse habitus à proprio dependet objecto, unde etiam differentia aliunde sumenda non est) geminum est, res nempe abditæ & opera admiranda. Enim verò Magia, ceu ejus rei supra etiam indicium fecimus, est mundi totius exactior cognitio, ubi ex cœlorum, stellarum, elementorum, effluviorum, mineralium, plantarum & animalium naturis & viribus delitescentibus investigantur & indagantur arcana. Magia etiam cognitionem ad praxin dirigit, taliaqve opera producit, qvæ rerum ignaris prodigiosa & miraculosa videntur. Partes integrantes analogæ sunt scientia & ars. Scientia non est rerum qvarumvis, sed obscurarum. Hinc & divinatrix vocari sivevit. Ars itidem non est operum vulgarium, sed admirandorum, ubi è rerum qualitatibus occultis, vel etiam manifestis mira perficitur effecta. Hinc Thaumaturgica dici solet, ceu eam in rem scribit. B. Sperlingius Institut. Phys. l.2. c.4. p.358 seqq.

Caput Secundum.

tradens

Divisionem Magiæ.

I. Magia dividitur in Theoreticam & Practicam.

II. Theoretica est rerum abditarum & obscurarum scientia. Sic Anaxagoras in siccitate maximâ prædixit pluviam: Democritus olei prævidit caritatem, omneq;

in

ε A

in toto tractu coëmit oleum: Æsculapius
cujusq; rei naturam exploravit ad ungvem.

III. Practica est cognitionis ad opera
admiranda applicatio. Sic Mahumetis fe-
retrum ferreum in medio qvievit aere: Bel-
gium infernales exhibuit flamas, navesq;
hostiles sub ipsis exussit aquis: Archime-
des vitreum fecit cœlum, in quo sub pedi-
bus spectare licuit sidera.

IV. Ultraqve vel est Naturalis seu Li-
cita; vel Dæmoniaca seu Illicita.

V. Naturalis est habitus è libro natu-
ræ acquisitus. Sic formantur lucernæ ali-
quod secula ardentes, mantilia qvæ igne
purgantur, lapis Philosophorum &c.

VI. Dæmoniaca est privatio habitūs,
qvem in mancipiis suis supplere conatur
Dæmon. Sic mulieres semisomnes & semi-
deliræ tonitrum, ventos, pluvias & prædi-
cere & producere conantur.

VII. Estqve vel divinatoria, vel præ-
stigatoria vel effectoria.

VIII. Divinatoria est rerum abdita-
rum

rum operâ Dæmonis parta cōgnitio. Sic factæ fuerunt qvondam innumeræ divinationes per idola, per hostias, flammæ, fumum, aves, pisces, aquas, sortes, somnia, pelves, specula, mortuos, annulos, cribra &c.

IX. Præstigiatoria est admirandorum operum, sed apparentium, ope Dæmonis productio. Sic Magi hominibus cornua apponunt, rusticis currus & eqvos devorant, hospitibus inepta fercula offerunt &c.

X. Effectoria est admirandorum operum realium auxilio Diaboli productio. Sic sagæ fruges perdunt, pecora lædunt, homines claudos, surdos, cæcos reddunt &c.

§.I. Qvando Magiam in *Theoreticam* & *Practicam* dividimus, divisio non est totius essentialis in suas partes essentiales, nec enim Magia corpus aliquod naturale est, quod formâ & materiâ constat; nec totius universalis in partes subjectivas, qualis ibi, cum animal dividitur in hominem & brutum, non enim hic totum aliquod contrahitur per naturam superadditam, sicut ibi fit, cum rationale & irrationale superadditur animali. Detractio hic potius aliqua fit, quam additio, qvia unam tantum partem Magiæ assumo, & alteram tantisper sepono, sicuti fit, cum Philosophiam dispesco in *Theoreticam* & *Practicam*. Nec Magia *Theoretica* aut *Practica* seorsim sumta prædicatur de Magiâ ceu genere suo in casu recto, sicut nec *Philosophia Theoretica* & *Practica* de *Philosophiâ*, quod tamen alias de verò genere debebat procedere. Itaqve tantum est

est partitio totius integralis in partes integrantes. Cum autem totum integrale aut quantitativum (ut loqui amant) aut analogum sit, Magia hujus, non illius gaudet indole. Partes non quantitativas, longas, latas & profundas, sed analogas istis proportione respondentes, non extensivas; sed intensivas habet. Quales partes in ipsa Philosophia conspicere licet, Theoreticam nempe & practicam, seu sapientiam & prudentiam.

§. 2. *Theoretica* Magia rerum abditarum cognitio est. Ad hanc enim spectant non vulgaria, sed abstrusissima & singularissima. Hinc Johann. Baptist. Porta lib. 2. c. 1. M. N. Si quid nobilis, inquit, aut miraculo proximius in Naturalibus scientiis aut fingi aut excogitari potest, id reconditionis literaturae viri scientissimi Magiam dixerunt. Et B. Sperlingius in *Instit. suis Phys.* l. 2. c. 4. p. 361. hanc in rem rectissime scribit: Non statim Theoreticam hac Magiae pollet parte, qui Physicæ præcepta, aut unas alterasve ejus percepit controversias. Vulgaria haec sunt, singularia & abstrusa complectitur Magia. Celebres in hoc genere olim extiterunt Magi & Philosophi adeò, ut quasi ultra humanos limites sapuisse visi sint, apud incautos & imperitos divinitatis sibi opinionem conciliârint. Qvos inter fuit Democritus, qvo de Plinius lib. XVIII. H. N. c. 28. scribit, qvæ primus intellexerit cæli cum terris societatem, cumq; ex futuro vergiliarum ortu maximam olei caritatem prævidisset, omne in toto tractu oleum coemerit, ac qvæstum inde fecerit amplissimum, pretium tamen omne avaris reddidit Dominis, & anxiæ civium restituit pænitentiaæ, opes sibi non cordi, sed tamen in facili esse demonstrans. Idem fratrem Damasum metentem ardenterimo æstu monuit, ut reliquæ parceret segeti, paucisq; diebus sævum imbre dicta comprobasse, testis est iterum Plinius l. c. c. 35. qui de Anaxagora. l. 2. H. N. c. 58. haec habet: Celebrant Græci Anaxagoram Clazomenium Olympiadis septuagesimæ octavæ secundo anno, prædixisse cælestium literarum scientiâ, qvibus diebus saxum casurum esset à Sole: Idq; factum interdiu in Thraciæ parte ad Ægos flumen. An autem è Sole, an potius è nube aliquâ illud ceciderit saxum, judicium esto penes intelligentem. Enimvero exem-

B

pla

pla similia lapidum immense magnitudinis è rubibus delapsorum prostate, probant Olaus Magnus, Cardanus, Libavius l.1. Singul. p. 272. Idem (Anaxagoras) in maximâ siccitate pluviam prævidit, indeq;e habitus pro Deo est. Sic Cyrus, referente Herodoto l.1. cui naturalis Camelorum & Eqvorum antipathia nota erat, cum Cræsus multam militem & eqvorum manum in ipsum duceret, Camelos in fronte aciei posuit, q;os cum e;qvi hostium olfacerent, illicò avertēre se, restoresque suos secum in fugam abripuere. Sic Æsou lapius à Goleno l.3. o.7. Meth. tanquam abstrusissimarum rerum peritisimus deprehendatur, cur, inq;iens; Jaspis tacto vulnere, unde sanguis prorumpit, eum sistat, nōndum novi. Atq;e si particulatim cujusq; natum explorare ad unguem scirem, utiq; q;alem fuisse Æsculapium mente concipio, talem me esse putarem.

§.3. Prædicta est operum admirandorum effectio. Quæ tamen Physicæ considerationi subjicitur non per se & directè, sed per accidens & indirectè, q;emadmodum & illi non sine fructu Chymicorum operationes subjiciuntur, & in Mathesi beneficio Arithmeticæ, Geometriæ, Astronomiæ & Opticæ non raro egregia producantur opera absq;e jactura scientiæ. Tractat Physicus practicam Magiam, ut sciat, non ut faciat. Et huc Joh. Bapt. Portæ & Hildebrandi Magia naturalis spectata. Huc Archimedis Machina, q;â triremes hostium incendit tanq;asq; edidit strages, ut illi terrore perculsi non contra homines sed contra Deos se pugnare dicerent: Huc Alberti Magni statua vocalis à Thoma Aquinato confracta, triginta annorum opus: Huc Architæ Tarentini columba lignea, & Joh. Regioni montani aquila & muscas terreas volatilis: Huc Cornelii Drebæbelii stupenda & prodigiosa sphæra, totius universi repræsentatrix: Huc Scaligeri navicula sponte mobilis ac sui remigii autor: Huc, q;ibus seculum nostrum cum primis superbit, Typographia, Bombardatum inventio, Pyxis Nautica. Et qui opera talia intueri adeò gessit, is modò Dresdam hisq; rebus ibi à Serenissimo nostro ac Clementissimo Nutritio dicatum locum adeat, ubi opera admiranda & stupenda plurimaq;e non sine stupore equali in compendio intuebitur.

§.4. Cate-

§.4. Cæterum dum Magiam Theoreticam juxta atq; Fmetam dividimus in Naturalem seu Licitam, &c. Daemoniacam seu illicitam; hanc illi opponimus non contradictrio, sic enim nihil est; nec contrariè, sic enim positiva res esset; non relativè, sic enim ad illam referretur; sed privativè. Defectum enim ejus notat, quem in subjecto idoneo supplere conatus Dæmon, ceu B. Sperlingius l. sèpius citato id diducit.

§.5. Magiam naturalem s. licitam partim qualitates occultæ cum manifestis altius perspectis; partim stupenda hominum opera solius naturæ vi peracta probant evidentissimè. Sunt enim Naturæ vires inæstimabiles aliisque magis, aliis minus patet,

Quid calor efficiat, quid terra, quid humor & aëris,

Quid generent undæ, magni primordia cæli,

Unde maris fluxus, variisque coloribus iris,

Reddere quid faciat clamora tonitrua, & orbis

Quæ secreta faces noctes, quæ causa Cometas

Proferat, & tumidas quæ cæca potentia terras

Concutiat, quæ sint auri, quæ semina ferri,

Totaq; naturæ vis ingeniosa latentis &c.

Sic Naturalia sunt, cum Deastri gentilium aut Papistarum loco se moverunt; cum Mahometis feretrum ferreum, aut simulacrum Chirocratis architecti aut signum solis in Serapidis templo, in medio aeris suspensum pependit, cum papyrus in Museo pendula modò huc, modò illuc, sine motore, qui in sensu quidem incurrat, rapitur: cum ferrum supra tabulam saltat, cum exercitus arenarum planâ in tabulâ in cornua sua divisi præliantur invicem, cum extinctam nuper candelam de pariete accendimus, cui naphtha illita; cum speculis ustivis vestem ac domum comburere possumus; cum fænum non satis arefactum horrea, & simus columbinus mediâ hyeme tecta columbarum incendit; cum Belgæ classem Hispanicam ad Antwerpiam sub undis exusserunt; cum lucernæ supra mille annos in sepulchris arserunt; cum Circulatores & agyrtæ agilitatem membrorum mirabilia præstant, &c. Hæc etenim supra naturæ vires posita non sunt.

B.z

§.6. Ma-

§.6. Magia Dæmoniaca non nisi reductivè saltem & indirectè ad physicam pertinet, qvatenus opposita juxta se posita magis eluceſcunt. Estqve Physici germanam Naturæ problem Magiā à ſpuriâ diſcernere, & ostendere adeò, qvid valeant vires rerum naturalium qvid ferre recuſent, ne pro Magicis habebantur, qvæ naturalia ſunt, qvorum jamjam fecimus mentionem, aut pro naturalibus, qvæ Magica ſunt. Qualia ſunt, cum per unguentum armarium ſtatuant vulneratum ſanari poſſe vel per aliquot milliaria absentem, ubi tamen nullus contactus inter agens & patiens ullo modo monſtrari poſteſt, ſive corporalis ille аſſeratur, ſive virtualis. Item cum per aquam frigidam lamias probare tentant, ac ſi ſupernatent, reas pronuntiant, ſi ſubmergantur, innocentes. Nam omnium corporum humanorum proprietas gravitas eſt, formam terræ, qvæ miſtum hoc integrat, naturaliter inſequens, gravia verò omnia ex ſe deſcedunt. Et compertum eſt, tūm reas ipſas ſubmersas fuifſe, tūm inſontes ſupernatāſſe, Diabolo ſc. qvi homicida eſt ab initio, Deo ſic permittente & ſuperſtitio[n]es hominum efficacibus erroribus vindicante, piis etiam fæminis in aquis immersis ſupponente ſe ac ſubmersionem prohibente. Iterum, cum ceremoniis certis, verbis, figuris, characteribus, imagunculis, ſigillis, ligaturis, crystallis, ſpeculis, cribro, ſcypho morbos inferre vel auferre, fascina declinare, res furto amifas recuperare ſtudent, qvo de in ſubſeq[ue]ntibus plura?

§.7. Cæterum cum μυριοτέχνη sit Dæmon, milleq; polleat nocendi artibus atq; modis, ſingula hæc accurate determinare nobis adeò hominibus integrum non eſt. Secuti tamen Clarissimos hac in re Autores diuidimus Magiam Dæmoniacam in Divinatoriam, Praſtigiatoriam & Effectoriam.

§.8. Divinatoria rerum abditarum, ope Dæmonis facta prædictio eſt. Ipſe verò uti vel candidus vel niger habetur; Ita Magia hæc vel ſubtilis vel crassa eſt. Utriusq; ſpecies infinitæ, potiores tamen ſunt, qvæ à Peucero in hoc doctrinæ genere accuratissimo in comment. de divinationib[us] p.m.157. adducuntur, & ſunt Ἱερομαντεία, Ἱερομαντεία, πυρομαντεία, καπνομαντεία, λι-βανομαντεία, οίνομαντεία, ἵχθυομαντεία, αὐθεωπομαντεία, ὕρι-δεομαντεία, γαιομαντεία, ὑδεομαντεία, ἀερομαντεία, κληρομα-
ντεία,

τεία, ὀνειρομάντεία, νεκρομάντεία, λειπανομάντεία, καππηρομάντεία, ιερομάντεία, δακτύλομάντεία, ύδρομάντεία, οἰυχομάντεία, κοσκιανομάντεία, &c. Qvōd etiam faciunt, qvæ B.D.Meisnerus part.2. Philos.Sobr. p.825. seqq. Wierus l.2. de præstig. Dæmon. habent. Manet qvidem Deo soli futurorum notitia ceu Regale incommunicabile; Potest tamen Diabolus in rebus naturalibus, ubi necessaria est inter causam & effectum cohæsio, ceu Spiritus sagacissimus & experientissimus prævidere plura & prædicere, annonæ sc. sive caritatem sive vilitatem, tempestates, contagia, terræ motus, inundationes, qvippe cui stellarum in hæc inferiora influentia, & cæli cum terris societas qvam cognitissima est. In moralibus qvoqve haud pauca probabilitè è collatione præteritorum cum præsentibus de futuris colligere potest, in filiis præsertim incredulitatis, in qvibus operatur, ubi facilè potest sornim esse prædictor, qvorum ipse futurus est autor. Hinc B.Lutherus in c.XL. Genes. scribit: Diabolus potens & mirabilis spiritus est, qui potest tām vigilantes qvam dormientes fallere, & interdum qvidem somnia sortiuntur suos eventus, interdum verò non, qvia oriuntur ex causis præcedentibus. Videt 20. & 30. annorum consilia & delibera-
tiones in aulis, deinde qvomodo sint disposita organa corporum & actionum, item videt educationem & institutionem principum, ingenia & mores eorum. Ex his multa colligit. Et in c.XXXVII. Diabolus callidissimus est, & omnes delibera-
tiones Regum, Sapientum, Jutorum, Theologorum exactissimè tenet, hoc unico excepto, qvalis sit fides mea & spes in Deum, qvia fides & verbum Dei est ei caligo & nubes, in qvam non potest penetrare luce suâ. Qvanqvm fallatur etiam & fallat in prædictionibus suis Dæmon non ferme, dubia qvoq; respon-
sa seiscitantibus præbeat, -ut illudat & insultet vehementius vulgo credulo, omniaq; in perniciem hominum obnoxie faciat. Spiritus superbus & callidus, Pater omnium mendaciorum.

§. 9. Magia præstigiatoria operum admirandorum sed apparentium, ope Dæmonis facta præductio est. Quemadmo-
dum Præstigiaores sunt, qui oculos fallunt, alia pro aliis sub-
dititia ostentantes, ceu Scaliger Exerc.303. ss. ait; Ita sapientis tales
invenimus Magos, qui fascinare solent oculos auresq; homi-

num, ut mira se videre & insolita audire existiment, licet mea
fudibria sint. Qyod Satanas præstat, ceu B. Sperlingius l.c. au-
notat, imprimis arte trīplici, vel objectum verum removendo,
sic rustico qvidam devoravit currum cum fæno & eqvis; vel
objectum fallax offerendo, sic convivis qvidam epulas appo-
suit lautissimas, ac vix peracto convivio famem sensere stim-
que; vel sensus pervertendo, sic uvas succi plenas qvidam pro-
tulit, quas cum hospites attreclare & rescindere tentarunt, qui-
v's locouæ, quam se manibus apprehendisse credidit, & cul-
tro supernè apposito saltē non istum detruncavit. Qyò spe-
stant Lycanthropia, Galeanthropia, conventus veneficarum
diabolici, alia...

§ 10. Magia *Effectoria* est operum admirandorum rea-
lium ope Diaboli facta productio. Enimvero non tantum lu-
dit nobiscum Diabolus, sed ex divino permisu vel per se ipsum
vel per ministros suos multa verè operatur ac realiter efficit
in ciendis tempestatibus, perdendis frugibus, laedendis ju-
mentis ac hominibus, idque variis ac pluribus modis. Cujus
rei prostant exempla in sacris æqvæ atque profanis, quibus ad-
ducendis supersedemus meritò, & absit, unam qvis magiam al-
teram tollere satagat. Minus detrimentum est, quod pereant
mille corpora, quam quod pereat una anima. Non sunt faci-
enda mala, ut eveniant bona...

SECTIO SECUNDA

tradens

Consectaria Magiæ,

qvorum

Primum.

ita habet

In Magia naturali non adhibenda ver-
ba, characteres, ceremoniæ, imagines aut
sigilla, nec per Magiam naturalem corpo-
ra reddi queunt inconspicua aut contra-
ictuum injuriam immunia.

Magia

Magia uaturalis habitus est è libro naturæ acquisitus. Verba, quæ talia, ad quantitatem spectant, hujus verò nulla actio, nulla efficacia: Characteres activi non sunt, quia merae figuræ, quærum vis agendi nulla. Ceremoniarum etiam nulla potestas, sed ipsa mera ludibria sunt. Nec Imagines aut sigilla hic aliqvid præstant, fingere agendi vires, ubi nullæ sunt nec esse possunt, mentis est dementis. Rectissimè B.D.Sennertus l.c. Pr.par.2. c.24. Is Deum honorat, qui Dei opera, qualia ab ipso condita sunt, contemplatur, admiratur & celebrat. In Deum verò injurius est & impius, qui rebus vires, quas nec à Deo nec ab arte acceperunt, tribuit. Tales etiam sunt, qui vel herbis vel verbis modisq; aliis corpora sua reddere conantur inconspicua aut etiam contra iustum injuriam immunia. Corpus enim coloratum per medium rectè dispositum non potest non videri at astantibus rectè se habentibus. Sic corpus nostrum molle in durum mutari nequit. Qvod si verò vel illorum vel istorum vel horum dentur exempla, Magiæ Dæmoniacæ, non naturali adscribenda sunt.

Secundum.

Animæ sagarum vi Satanæ extra corpora abripi & ad nocturna comitia transferri nequeunt.

Non negamus, Diabolum spiritum potentissimum ac robustissimum, posse corpora hominum in sublime ferre, & conjuratos suos non semel secum in altissimas auras cum gemitu & ejulatu abripere; adeoq; & animas ipsas una cum corpore auferre. Verum, Diabolum animas solas per ecstasim exportare in loca distantia, corpore interim domi quasi mortuo jacente, id est qvod negamus & per negamus. Inferret enim redunitio hujus animæ cum corpore suo veram mortuorum resuscitationem, quæ omni creaturæ impossibilis. Et compertum non semel fuit, sagas de conventib; & tripudiis Dæmoniacis aliquando splendidissimè nugatas esse, cum tamen domi insuis jacuere cubiculis somno profundo obrutæ. B Luth. Tom. 1. Jen. f. 126. postquam transvectiones istas per aërem mera esse somnia Diabolica dicerat, meminithistoriæ ex Johann. Keisersbergio, qvod vetula

ali.

aliquā, ut prædicatorem argueret mendacī, qvī talia docuerat,
esse falsa, seriō eum vocaverit & adspēctante illo sese inunxe-
rit, sedensq; in furcā jamq; volens divehi, statim obdormive-
rit, & qvibusdam gestib⁹ hincinde se moverit, donec de sca-
mno deciderit acceperitq; vulnus in capite. Somnia itaq; tan-
tū Diabolica sunt, & fortiores phantasiæ corruptæ factæ spe-
cierum impressiones. Unde *Philippus L. de anima*: Quartum ge-
nus somniorum est Diabolicum, ut cum veneficiæ videntur sibi
interesse conviviis a cludis, cum sœpè compertum sit, eas nus-
qvam abiisse, sed dormientes gestu & clamore somnia convi-
vorum & saltationum significasse.

Tertium.

Dæmones licet cum Magis congre-
dantur, generare tamen nullo modo possunt.

Henricus Nicolai in tract. de Magicis Actionibus aliq; nonnulli
existimant, dæmones verè generare verumq; cū Magis & Vene-
ficiis effectū producere. Verum licet nos congressum verum spi-
ritus immundi in corpore assumto cū spurci hominibus & li-
bidinosis vetulis admittere possumus, Generationem tamen veram
nullo modo concedimus. Abest enim ibi formalis ratio genera-
tionis, nempe communicatio formæ. Enim verò qvomodo Dæ-
mon in congressu tali abominando communicabit formam,
qvæ informet corp⁹, cū tali destituatur ipse. Nam respectu cor-
poris istius assunti sese habet non per modū formæ informan-
tis, sed assistentis. Abest semē, materia generationis, qvæ spiriti-
b⁹ deest. Nec auferre id aliunde per petulantiam aut in somno
effusum, & in sagarum uterus inferre queunt, ut vitale maneat, cum aeri
expositum spiritus suos, fecunditates autores, amittat statim, nec qui trans-
fert semen, generet, sed qui emittit. Absunt alia ad veram generationem spe-
ctantia. Partus si editur, ipse instar vermium aut Erucarum est. Nec fœ-
tus suppositii agnoscunt Diabolum pro p̄cre suo naturali, sed pro autore
falso, qvī uterus sagarum inflat, ex semine & sanguine materuo corpus es-
laborat, inde fœtus qvædam lineamenta format editum in lucem movet ipse
& alia præstat. Nulla autem ibi anima rationalis, nullæ operationes. Diabo-
lus forma assistens est, non informans. Sed Deus meliorem det mentem genti
humanæ, Satanam incepit conteratq; sub pedibus nostris.

